

การบังคับใช้กฎหมายห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา

นางสาวกานดา ภูเขียวชาญวิทย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN974-566-950-4

013695

LAW ENFORCEMENT ON PROHIBITION AGAINST EXCESSIVE DEMAND FOR INTEREST

Miss Kanda Poochiewchanvithaya

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws
Department of Law
Graduate School
Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การบังคับใช้กฎหมายห้าม เรียกดอก เบี้ย เกินอัตรา

โดย

นางสาวกานดา ภูเขียวชาญวิทย์

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิติพันธ์ เชื้อบุญชัย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับ เป็นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Handwritten signature]

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature]

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชวโรจน์กุล)

[Handwritten signature]

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

[Handwritten signature]

.....กรรมการ
(อาจารย์ ประภัสร์ ศรีสัตยากุล)

[Handwritten signature]

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิชชัย ศุภผลศิริ)

[Handwritten signature]

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิติพันธ์ เชื้อบุญชัย)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ซึ่งจากการวิจัยนั้น ผู้เขียนพบว่า การบังคับใช้พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ไม่ได้ผลเท่าที่ควรนั้น มีสาเหตุที่สำคัญคือ ความไม่เหมาะสมของอัตราดอกเบี้ย ตามมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ในปัจจุบัน เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายนี้ ได้บังคับใช้มานานแล้ว และลักษณะของ การกำหนดอัตราดอกเบี้ยแบบคงที่ (Fixed Rate) นั้น ทำให้เป็นปัญหาในการบังคับใช้ กฎหมายเกี่ยวกับดอกเบี้ยนี้ เพราะอัตราดอกเบี้ยไม่สามารถยืดหยุ่นตามสภาพเศรษฐกิจที่ เปลี่ยนแปลงไป ส่วนสาเหตุอื่นนั้น คือผู้กู้ไม่เป็นผู้เสียหาย จึงไม่สามารถร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ ของรัฐได้ ซึ่งเป็นผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สนใจในการบังคับใช้พระราชบัญญัติห้าม เรียก ดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 เท่าที่ควร

การแก้ไขปัญหานี้อาจทำได้โดยแก้ไขมาตรา 654 ให้กำหนดอัตราดอกเบี้ยใน ลักษณะที่สามารถยืดหยุ่นตามสภาวะ เศรษฐกิจได้พอสมควร ซึ่งทำให้น่าเชื่อว่าการบังคับใช้ พระราชบัญญัติห้าม เรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 มีผลบังคับใช้มากขึ้น เนื่องจาก อัตราดอกเบี้ยสอดคล้องกับสภาวะ เศรษฐกิจอันจะทำให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติห้าม เรียก ดอกเบี้ยเกินอัตรา สอดคล้องกับสังคมในขณะนั้น ๆ และก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการ บังคับใช้กฎหมายนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Law Enforcement on Prohibition of excessive
                                 Demand on Interest
Name   Miss Kanda Poochiewchanvitaya
Thesi Advisor   Assistant Professor Tithiphan Chuerboonchai
Department   Law
Academic Year   1985

ABSTRACT

In the matter of charging of interest. loans, there is a law prescribing the maximum rate of interest which the parties to an agreement may agree to be charged.

The reason for the law prescribing a maximum rate of interest that can be charged on loans is that the State wants to encourage the public to borrow money to invest in economically productive activities which will lead to a progressive national economy whereby the borrower pays only a reasonable rate of interest which enables the lender to receive a benefit from the lending of money, thereby leading to communal and individual gain.

Notwithstanding all that, it would appear that there were instances of charging interest in excess of the rates prescribed by law. Therefore, the State issued the Prohibition of Charging Excessive Interest Act, 1932, which is a criminal law imposing penalties on lenders charging excessive interest. The objective of this law was to allow the charging of interest at the rates prescribed by law in order that loans were as they should be, leading to gains in the national economy.

Nevertheless, even though this Act has already been in force for a long time, it has not been as effective as it should have been. From statistics of judgements in the Supreme Court, it can be seen that there were very few arrests and prosecutions of offenders as both borrowers and lenders cooperated with one another in evading this law and concealed the elementary evidence of the commission of the offences because the borrowers had to continue to depend on loans from the lenders.

The objective of this thesis is to make a study of the conditions of the Prohibition of Charging Excessive Interest Act, 1932, by analysing the contents and the intentions of this Act, and if this Act were really seriously enforced what the effects on the economy and society would be. Should this law be repealed? and proposing a more effective enforcement method of the Act. And from this research, the author has found that the enforcement of the Prohibition of Charging Excessive Interest Act, 1932 is not effective enough because of the non-appropriate interest rate specified in Section 654 of the Civil and Commercial Code which is not consistent with the present economic situation. This is due to long time enacted law where the fix-interest rate prescribed is not flexible enough in order to comply with the changing economic condition. The other reason is that the borrower is not an injured under the law and therefore being unable to make a claim with the state officers and resulted in the reluctant of the letter to enforce the Act.

Such problems may be solved by amending Section 654 and change the fix interest rate prescribed in the said Section into a floating rate according to the economic condition. Such amendment is believed that will help to make the enforcement of the Prohibition of Charging Excessive Interest-Act, 1932 more effective because the interest rate is in accordance with the economic condition and being fair and justice in enforcing of the law.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

เป็นที่ทราบกันว่า ปัจจุบันนี้ได้มีการเรียกดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงิน เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด เช่น กรณีการกู้ยืมเงินกันทั่วไปนั้นมาตรา 654 แห่ง ป.พ.พ. ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยที่ผู้กระทำความผิดเรียกกันได้ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี แต่ปรากฏว่าการกู้ยืมเงินกันทุกวันนี้ได้เรียกดอกเบี้ยกันในอัตราร้อยละ 10-30 ต่อเดือน แม้ว่าได้มีมาตรการทางแพ่งกำหนดไว้ว่า หากในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ก็ให้ลดมาเป็นร้อยละ 15 ต่อปี แต่ผู้ให้กู้มิได้เกรงกลัวมาตรการทางแพ่งนี้ โดยที่ผู้กู้เองยินยอมเสียดอกเบี้ยตามที่ผู้ให้กู้ต้องการ เพราะมีความจำเป็นเดือดร้อนเงิน ดังนั้นรัฐจึงได้ออก พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ซึ่งเป็นกฎหมายอาญาลงโทษแก่ผู้ให้กู้ที่เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด

วัตถุประสงค์ของกฎหมายห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานั้นก็เพื่อที่จะส่งเสริมให้มีการกู้ยืมเงิน ในอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อให้ผู้กู้สามารถกู้ยืมเงินไปลงทุนประกอบกิจการอันจะส่งผลถึงความเจริญรุ่งเรืองต่อ เศรษฐกิจของชาติ.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แม้ว่ารัฐได้บังคับใช้พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 มานานแล้วก็ตาม แต่ปรากฏว่าการบังคับใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะจะเห็นได้ว่ามีการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด ในการกู้ยืมเงินทั่วไป แต่มีการจับกุมและฟ้องร้องผู้กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติน้อยมาก เนื่องจาก ปัญหาการบังคับใช้ อันเกิดขึ้นจากทั้งผู้กู้และผู้ให้กู้ได้ร่วมมือกันกระทำความผิดกฎหมายนี้ ซึ่งผู้กู้เองมีความจำเป็นที่จะต้องกู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้ จึงไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิด ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความลำบากในการหาพยานหลักฐาน ที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐยังให้ความสนใจในความคิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราน้อยมาก เนื่องจากมีอัตราค่าล้างไม่เพียงพอ ในการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดนี้.

แนว เหตุผลหรือทฤษฎี หรือสมมุติฐาน

จากเหตุผลที่ว่าควรที่รัฐเข้ามาควบคุมการเรียกดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงินให้ไปในแนวทางที่สมควร โดยไม่ให้มีการเรียกดอกเบี้ยเกินพอสสมควร เพื่อส่งเสริมให้มีการกู้ยืมเงินไปลงทุนประกอบกิจการ อันเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของชาติให้เจริญรุ่งเรือง รัฐจึงได้บังคับใช้ พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ผู้เขียน ได้ตั้งสมมุติฐานเบื้องต้นว่า พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 มิได้มีการบังคับใช้อย่างจริงจัง หรือไม่สามารบบังคับใช้ได้อย่างจริงจังเพื่อที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ จึงค้นหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขต่อไป.

วิธีการวิจัย

วิธีการวิจัย ใช้วิธีค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากตำราทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ส่วนการเขียนการวิจัยนั้นใช้วิธีการพรรณนาและวิเคราะห์ (Descriptive and Analytical method)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย.

- 1) เพื่อศึกษาหาความหมายของดอกเบี้ย " ตามที่ศาลฎีกาวินิจฉัยนั้นสมตามเจตนารมณ์ของกฎหมายห้าม เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราหรือไม่
- 2) เพื่อศึกษาว่า พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 บังคับใช้กับสถาบันการเงินหรือไม่
- 3) เพื่อศึกษาว่า เพราะเหตุใด พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา 2475 ^{๑)} ไม่มีผลบังคับใช้เท่าที่ควร ^{๒)}
- 4) เพื่อศึกษาว่า หลักการใน พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ควรจะบังคับใช้ต่อไปหรือไม่.

กิตติกรรมประกาศ

ก่อนอื่นขอกราบขอพระคุณเป็นอย่างสูงต่อบรรดาคณาจารย์แห่งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้ประสาทความรู้ทางด้านวิชานิติศาสตร์ แก่ผู้เขียนใน หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต และหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต

ผู้เขียนขอกราบขอพระคุณเป็นอย่างสูง รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ไชวโกลกุล คณบดีคณะนิติศาสตร์ รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดิพันธุ์ เชื้อบุญชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัชชัย ศุภผลศิริ และอาจารย์ประภัสร์ ศรีสัตยากุล ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายของธนาคารกสิกรไทย ที่ได้เสียสละ เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้แก่ผู้เขียน

ผู้เขียนขอกราบขอพระคุณเป็นอย่างสูงต่อผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดิพันธุ์ เชื้อบุญชัย ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน และได้ตรวจแก้ไข รวมทั้งให้คำแนะนำ แก่ผู้เขียน อันทำให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอพระคุณเป็นอย่างสูง ท่านธรรมบุญ ไชคชัยพิทักษ์ ผู้ช่วย ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ซึ่งเคย เป็นผู้บังคับบัญชาของผู้เขียน ท่านอากร อัฐกุล ผู้พิพากษาศาล ทิวหน้าศาลจังหวัดมโนบุรี และท่านนิพนธ์ บุญมา ผู้พิพากษาศาลจังหวัดมโนบุรี ซึ่งท่านเหล่านี้ เป็นผู้มีส่วนต่อผู้เขียน เป็นอย่างยิ่ง สนับสนุนให้ผู้เขียนค้นคว้าทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ผู้เขียนขอกราบขอพระคุณเป็นอย่างสูง อาจารย์ ดร.สมชาย รัตนโกมุท อาจารย์ประจำคณะ เศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้ให้ความรู้ด้าน เศรษฐศาสตร์ แก่ผู้เขียน เพื่อนำมาวิเคราะห์ในการทำวิทยานิพนธ์นี้ และขอขอบพระคุณต่อคุณคำรณ คำแก้ว ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายกฎหมายธนาคารกสิกรไทย ซึ่งได้อธิบายถึงปัญหาและให้ข้อมูลแก่ผู้เขียน

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อน ๆ และน้องชาวจุฬาฯ ทุกคนที่ได้ช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

นางสาวกานดา ภูเขียวชาญวิทย์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บททั่วไป.....	1
1.1 แนวความคิดทางกฎหมาย เกี่ยวกับการ เรียกดอก เบี้ย.....	2
1.2 การ เรียกดอก เบี้ยในทาง เศรษฐศาสตร์.....	4
1.3 ประวัติการ เรียกดอก เบี้ยตามกฎหมายไทย.....	5
1.4 ความหมายของคำว่า " ดอก เบี้ย ".....	9
1.5 สิทธิการ เรียกดอก เบี้ยตามกฎหมายไทย.....	15
1.6 ข้อพิจารณา เกี่ยวกับความหมายของ " ดอก เบี้ย ".....	18
1.7 การคิดค่าธรรมเนียม ในการกู้ยืม เงินของธนาคารพาณิชย์ กับความหมายของคำว่า " ดอก เบี้ย ".....	24
บทที่ 2 สารสำคัญของพระราชบัญญัติห้าม เรียกดอก เบี้ย เกินอัตรา พ.ศ. 2475 และการบังคับใช้.....	38
2.1 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติห้าม เรียกดอก เบี้ย เกินอัตรา พ.ศ. 2475. 2.1.1 เหตุผลของการบัญญัติกฎหมายห้าม เรียกดอก เบี้ยของ สหรัฐอเมริกา.....	39
2.1.2 เหตุผลของการบัญญัติกฎหมายของประ เทศฟิลิปปินส์.....	41
2.1.3 เหตุผลของการบัญญัติกฎหมายห้าม เรียกดอก เบี้ยของ ประเทศไทย.....	42
2.2 ขอบ เขตการบังคับ ใช้พระราชบัญญัติห้าม เรียกดอก เบี้ย เกินอัตรา พ.ศ. 2475.....	44

2.2.1	นิติกรรมที่พระราชบัญญัตินี้มุ่งหมายบังคับใช้.....	45
2.2.2	ตัวบุคคลที่พระราชบัญญัตินี้มุ่งหมายบังคับใช้.....	47
	ก) พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับผู้หรือไม่.....	49
	ข) พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับกับสถาบันการเงินหรือไม่.....	50
	ค) ความหมายของ " อัตราดอกเบี้ยที่กฎหมายกำหนด "	
	ตามพระราชบัญญัตินี้หมายถึงอัตราใด.....	73
2.2.3	พระราชบัญญัติห้าม เรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2475	
	ใช้บังคับกับการกู้ยืม เงินจากสถาบันการเงินต่างประเทศ	
	หรือไม่.....	80
2.3	องค์ประกอบความผิดตามพระราชบัญญัติห้าม เรียกดอกเบี้ยเกิน	
	อัตรา พ.ศ.2475.....	84
2.3.1	องค์ประกอบความผิดตามมาตรา 3.....	85
2.3.2	องค์ประกอบความผิดตามมาตรา 4.....	98
2.3.3	อัตราโทษความผิดฐาน เรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา.....	100
2.3.4	ความผิดฐานพยายาม เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราได้หรือไม่.....	101
2.3.5	ผู้เสียหายตามพระราชบัญญัตินี้.....	102
2.3.6	สัญญากู้ยืมเงินที่ เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราตก เป็นโมฆะ	
	ทั้งฉบับหรือไม่.....	104
บทที่ 3	ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติห้าม เรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา	
	พ.ศ.2475.....	114
ส่วนที่ 1	สภาพปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติห้าม เรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา.....	115
3.1	ลักษณะความผิดฐาน เรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา.....	115
3.2	ปัญหาเนื่องมาจากผู้กรณีได้ทำนิติกรรมอำพราง เพื่อเลี่ยง	
	กฎหมายห้าม เรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา.....	117

ก) การหลีกเลี่ยงกฎหมายห้าม เรียกดอก เบี้ย เกินอัตรา	
โดยการทำนิติกรรมขายฝากแทนนิติกรรมกู้ยืม เงิน.....	117
ข) การคิดดอก เบี้ยทุนการ เข้าซื้อหลักทรัพย์ตามกฎหมายห้าม เรียกดอก เบี้ย	
เกินอัตรา.....	122
3.3 ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติห้าม เรียกดอก เบี้ย เกินอัตรา	
กับสถาบันการเงิน.....	128
3.3.1 ปัญหาการคิดดอก เบี้ยทบต้นในการให้กู้ยืมเงิน (Loans)	
ของธนาคารพาณิชย์.....	129
3.3.2 ปัญหาเกี่ยวกับนิติสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับบริษัท เงิน	
ทุนอยู่ในฐานะผู้กู้ และผู้ให้กู้หรือไม่.....	138
3.3.3 การควบคุมสถาบันการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย	
เกี่ยวกับการ เรียกดอก เบี้ย เกินอัตรา.....	149
ส่วนที่ 2 ข้อพิจารณาจากสภาพปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติห้าม เรียก	
ดอก เบี้ย เกินอัตรา.....	161
3.4 ข้อพิจารณาการบังคับใช้มาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง	
และพาณิชย์ เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันหรือไม่.....	161
3.5 ผลบังคับทางแพ่งของพระราชบัญญัติห้าม เรียกดอก เบี้ย	
เกินอัตรา.....	166
3.6 ข้อพิจารณาควรจะยก เลิกพระราชบัญญัติห้าม เรียกดอก เบี้ย	
เกินอัตรา พ.ศ. 2475 หรือไม่.....	167
บทที่ 4 การบังคับใช้พระราชบัญญัติห้าม เรียกดอก เบี้ย เกินอัตรา พ.ศ. 2475	
มีผลกระทบต่อ เศรษฐกิจและสังคมอย่างไร.....	174
การบังคับใช้พระราชบัญญัติห้าม เรียกดอก เบี้ย เกินอัตรา พ.ศ. 2475	
มีผลกระทบต่อ เศรษฐกิจอย่างไร.....	174

4.1 ลักษณะทั่วไปของเศรษฐกิจของประเทศไทย.....	175
4.2 กลไกของอัตราดอกเบี้ยในระบบเศรษฐกิจ.....	176
4.3 การบังคับใช้พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ย เกินอัตรา พ.ศ.2475 มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ อย่างไร.....	193
บทที่ 5 บทสรุปและเสนอแนะ.....	196
บรรณานุกรม.....	221
ภาคผนวก.....	229
ประวัติ.....	234

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย